

C SURGÓ ÉS V IDEÉKE.

Társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági hetilap — Megjelenik minden vasárnap

ELŐFIZETESI ÁR:
Egész évr: 4 frt (8 kor.) Félévre: 2 frt 4 kor.)
Negyedévre: 1 frt (2 kor.)
Egyes szám ára: 10 kr. (20 fill.)

Szerkeszti:
Dr. Nagy Sándor ügyvéd.
Szerkesztőség: Csurgó, Széchenyi-tér,
Kéziratok vissza nem adatnak.

KIADÓHIVATAL:
Vágó Gyula könyvnyomdája,
hova az előfizetési díjak és a hirdetések küldendők
Hirdetések jutányosan számíttatnak.

Gondolatok az isk. év végén.

A sok remény, miket a szülő gyermekeihez s a mit a szülő gyermekeivel együtt az iskolához kötött, részben beteljesedett, részben nem.

Ha a remények valósultak, örül a szülő s örül a deák; a szülő is, a deák is nagyban emelik a kalapot a tanár előtt, mert jól tanított. Ha nem valósultak, az apa is fele fordítja fejet és jó tanár barátját esetleg két hétig sem látja meg, mégha egymás mellett megnék is el; és mert a gyümölcs nem esik messze a fájától, a fiú is csak jelzi a köszöntést, mert haragszik a tanárára.

Ez tagadhatatlan tény és ha valahol, úgy egy-egy kisebb helyen bőven tapasztalhatjuk a paedagogiával foglalkozók, hogy ugyancsak keserves kenyér-kereseti pályára leptek, kik — a közép fokú oktatókat értem — paedagogusok lettek.

Kritikát gyakorol a borbély-leánytól kezdve mindenki a tanítás felett, a ki egy középiskola körül forgott. És mert a kis helyen nagyon sok a paedagogus csizmadia és meg ezeknél is több a paed. intelligencia: annál több és szigorúbb a kritika, annál több a lesújtó ítélet.

X rosszul tanít, mert az osztály

egy harmadát buktatta meg; Y nem való tanárnak, mert átereszt boldogot boldogtalant; Z égetni való, mert felsőbb osztályokban garmada számra buktat, az alsóbbakban pedig néha-néha a legjobb apánál is kegyesebb apa.

Tessék most eligazodni!

X kárhozat fia, mert sokat buktatott, Y, mert sokat áteresztett.

Hol itt az igazság?

Azt lehetne mondani, hogy talán a középben. No, azt a középértéket eitalalni, nagyon bajos; és bajos különösen egy felekezeti intézetnél, a hol néha több a felügyelő s a beleszóló, mint egy-egy osztályban, sőt mint egy-egy intézetben a tanítvány.

Hogy valamely vidéki felekezeti gymnasiumra applicáljam a most mondottakat, az egyház részéről, a püspöktől kezdve a legutolsó fausi káplánig és tanítóig és presbyterig, beleszólok a gymnasium ügyeibe mindenki és ítélek, persze derűre-borura és természetesen, hogy a határozatok is a nohyan borura-derű, vagy derűre-borur-lélek.

De kérem jön az állami felügyelet! Jön a főigazgató, jön az év végén a kormánybiztos, akik többnyire némi elfogultsággal nézik a felekezeti működést és bár jelzik a haladást, de kifogásolni valót is találnak annyit,

hogy a kifogás serpenyője majdnem lejjebb billen, mint a dicséreté.

Nos, ismétlem a kérdést, hol itt az igazság? Ég és föld között lebeg, mint Mohamed koporsója és ha valamért, úgy leginkább az év végén való klasszifikálás miatt.

Ha kevés tanuló bukik, a felekezeti főntartartók meg vannak elégedve, mert jó az eredmény; ha többen kaptak elégtelent, zúgnak s esetleg a legbuzgóbb s legönzetlenebb tanárra is ráfognak, hogy boszuálló. — Ez a felekezeti felfogás. —

A főigazgató s az állami kiküldöttek és kritizálók másképpen ítélnék. N felekezeti gymnasium rossz mert, alig bukott az osztályokban valaki: és egy másik N középiskola szintén rossz, mert sokan buktak; míg viszont Y állami iskola kitűnő, mert kevés a buktottak perezentje, tehát buzgó volt a tanári kar és egy másik Y iskola szintén példányszerű, mert sokan buktak: a tanári kar tehát igazság szerint osztogatta a kalkulust.

Amde hagyján! E miatt még szót emelni is kár. Kinek kinek a saját csikaja a legszebb s kinek-kinek a saját fia a legokosabb s mert a csikaja legszebb s fia legokosabb: innen a sok helytelen beszéd s innen a tanárok-

T á r c s a.

Csak cigány ne lenne . .

Csak cikány ne lenne ezen a világon —
És én könnyen élnék, mint madár az ágon,
Mert a barna cigány siró hegedűje
Az én keresetem —
Az én keresetem megölő betűje!

Nem vagyok én gazdag . . . nem is leszek
[soha!]

Najjón bár fejemre Mathuzálem kora . . .
Hej! mert a hegedű s kivált az a brugó
Az én erszényemre —
Az én erszényemre „feszítsd meg“-et zugó!

Igaz, hogy most csak úgy egy pengőként járja
Valami igazi jó magyar notára . . . . .
De leszek milliomos gazdag ember máma,
Holnap már ezerest —
Holnap már ezeres bankónóta járja! . .

Végrendeletemért — ha csak ha csak lehet —
Tom a cigány banda áldva meg emleget.
És megfogja tenni, hogy szomorúan sirva
Csárdással kíséri —
Csárdással kíséri koporsóm a sirba. . .

Siró cigánybanda!.. be szeretlek téged!..!
A manó hordja el sajtó megterséged!..!

Magyar notádért, lelkem bár hová jusson,
Biz' Isten od' adom —
Biz' Isten od' adom mennyországi jussem

De ha a pokolba jutok cigány érted,
Felkeress addig, míg lábam el nem égett . .
Húzd el a notámat . . én meg majd a lángon
Mennyországi kedvvel —
Mennyországi kedvvel a szép csárdást járom.

Kiadatlan költemény;

Irta Kilmán.

E g y e d ü l.

A koporsó utolsó dobban, az ének elhal, az imádság elnémul, a néző sokaság oszladozik. Csak az özvegy csukló zokogása hallatszik még. A sirások levett kalappal, lassan, ünnepiesen hantolják a sirt s odaigazitják a fejját, hogy hirdesse szomorúan: Itt nyugszik Szekeres Géza, élt 28 évet; — ők is eltávoznak. A szomszédsírdombról áthajol a szomorufűz, lassu szél lengeti lecsüggő ágait, kis madár száll rá s némán szárnya alá dugott fejjel pihen.

Az özvegy haza ér. A barátok, szomszédok, rokonok vigasztalják, azután sorra búcsút vesznek tőle. Ki tud igazán osztolni valaki gyászban? Senki. Magára marad, körül néz: nincs sehol senki; körül jár min-

dent, nem talál semmit, csak a nagy egyedüliséget.

Fáradtan, kábultan roskad karos székebe; fejét tenyerébe hajtja, úgy zug, majd szétpattan.

Hangok zsbongását hallja, de csak ez az egy szomorú ritmus lüktet, nyilal agyán keresztül:

Egyedül . . . egyedül . . .

Merőn néz, bámul maga elé, annyi szomorú gond között nincs egyetlen édes gondolata. Minden, mindem elmúlt, csak ő el egyedül, de hát minek is ő?

Ah mindha valami édes halk pihetés szállt volna fülebe . . . föl pattan, oda rohan a bölcsőhöz, szétvonja föggönyét . . . oh, nem néz rá mosolygó szem, nem nevet rá gagyogó ajk; üres fészkeinek e szépsége is.

Már eszmél, hisz ez a csapás még előbb érte, mikor ott kinn fakadt az orgonavirág, itt akkor hervadt el szívének, lelkének egyetlen bimbója.

Csak odarogyik térdre, fejét beletemeti a bölcső hűh, csipkés paplanába, ott sir, hogy színt' egész teste remeg bele.

Hosszan, sokáig keserűen zokog. Mikor felemeli fejét, arca nyugodt már, de harmatos még, mint a rét a zivatar után. Fölkel nagy nehezen s vonszolja bánatát szobáról szobára.

Megelevenül a múlt, föltámadnak a napok, az órák a perezek, mind átéli újra. Az

nak majdnem gillotin alá való állítása

Pedig, bár nem egyszer a tanár is lehet nála hibás, hisz ember, tehát gyarlóság hibázhatik, mégis a legtöbb hiba a szülőkben a lakást adókban és a tanügyet e izmadia-politika magaslatából bírálóknál van.

Hogy ez utóbbiakat említsem legelőször, ezek az universalgeniek. Ezek Amos Commeniust megbuktatják „Didactica magna”-jából s legjobb paedagussá tennék az agylágyultat, mert nála minden lehetséges; kellő protekcióval még a hülék számára is meg lehet szerezni egy-egy elégséges osztályzatot.

Furcsa paedagogiai műértők a szállást adók is.

Leginkább az isk. év elején és végén lépnek minden érkező vonatnál ott vannak az államáson, nem tudni: azért-e, mert rajonganak a műzsaftiakért, vagy pedig, mert négy-öt fút össze akarnak terelni egy-egy üresen álló szobájukba, hogy így könnyebben kifizethessék a maguk lakbéréit. Ha be van töltve a szám, nagyon ritka eset az, hogy kivált a felsőbb osztályokba járókkal szemben, csak mérsékelt szigort is alkalmazzon a gazda; sőt nap-nap után többet és többet néz el, hogy emelkedjék házának renoméja a diákság előtt s jövőre már maguktól jelentkezzenek a lakásra szoruló s ne ő járjon a vasúthoz, hogy elcsipjen egy-egy kétes firmát. Előre is elgondolhatjuk, hogy ilyen helyen a tanulók szellemi haladása aligha halladás, erkölcsi emelkedése aligha emelkedés és, mert az urfi, a ki előtt a tanárt nem egyszer kikarikaturázták, hol ebből, hol abból a tárgyból végleg elgyöngült: tüzes mennykő szálljon a tanárra, mert oly nagyon igazságtalan.

Egy van akinél meg lehet némi egboacsátani, hogy elfogult. S ez a szülő; bár más tekintetben ugyancsak ő az, kit okolni kell, ha gyermeke az iskola

követelményeinek kellőleg megfelelni nem tudott, vagy nem képes.

A vérségi kötelék a gyöngye tehetőségű fút legalább is középtehetségének tekintti, ha udvarolni tud, már jó tehetségekkel ruházta föl; a középtehetségű már valóságos portentum a drága apa szemében: s ez még némileg megbocsátható, mert hát szülő a szülő; de egy a megbocsáthatatlan: ha év-év után figyelmeztetve van az apa, hogy fiának a tudományos pálya nem való, mert 2-3 osztályt 5 év alatt végez s lám az apa tovább is erőszakolja gyermekét, hogy atint tanuljon, amelyhez úgy ért, mint a hajdu a harangöntéshez, vagy mennyiségtantmagoljon, a melynek még nevével is borsózik a háta.

Jaj! de, kérem, az apa hivatalnok, csak nem lehet, hogy ipar-nak adja fiát, vagy pedig kereskedelmi pályára terelje. S ez a halvélemény az oka, hogy szinte végigjűdul egyes helyeken a közönység az év végén a tanárság ellen, ha kellő szigorral lép föl nem vevén tekintetbe, hogy, ha idejekorán hallgat a szülő a jó szóra, fiából derék, jóra való emberek lehetnének, kik lehet, hogy mint iparosok, lehet, hogy mint kereskedők sokkal tisztességesebben és nagyobb napi jövedelemmel keresnék meg mindennapi kenyerüket, mint ha az isk. pálya közepén megakadva, szaporítják az elégedetlen proletár-népséget s keserves dijnoki fizetés mellett kegytelenek eltengeni életüket.

Igazán óhajtható volna, bárcsak nagyüchatsnám-ági vágyait levétköztetnők, és bárcsak az ipar és kereskedelmi, szóval agyakorlati pályákat, melyeknek a legszebb jövőjük van, igyekeznék megkedvelni közönységünk; mert így bizonyára sokkal szebben virágoznak fel hazánk, mint ha nagybangú, de kétes existenciák élőködnek rajta; s akkor talán a protekcióért sem fognának annyira rimázkodni, mely, mióta megjelentek a protekciótiltó miniszteri rendeletek, a legszebb virágzónak indolni látszik.

Magas gabonaárak.

Körülbelül egy éve lesz annak, hogy e lapok hasábjain is a gabonaárak tartós és jelentékeny emelkedését megjósolva, figyelmeztettük a gazd. közönységet, hogy vetéseinek minden uton-modon való javítása által hason oda, hogy a kedvező árviszokot minél jobban kihasználhassa.

Jóslatunk a reményen túl beteljesedett; a buzaárak oly magasra emelkedtek, hogy azt senki sem remélhette, sőt a spanyol-amerikai háború elcselére oly abnormalisan magas árak jegyeztettek, a minő magas árakat a haussera spekulálok kivételével senki sem óhajtott. Mert magát a magyar gazd. osztályt sem ismerjük annak a tényezők, mely másnak kárára, rovására óhajtana vagyonosodni. Mar pedig 15—16 frtos buza mellett nemcsak hogy a kis iparos, a nap-számos nem élhet meg, de annak az intelligens közép osztályának is meg van támadva egzisztenciája, mely tisztán készpénz-keresetével reá van utálva, hogy szükségletet piacról fedezze. Annál hatalmasabb pedig valamely állam, mennél nagyobb benne az intelligens közép osztály, mely szorgalmával, munkájával vagyontalanul is megkeresi mindennapi kenyerét. Elvégre is nem lehet mindenki töképezés, vagy földbirtokos. Ismervé a magyar gazd. közönység nézetét, el lehet mondani, hogy az ország gazd. közönységeinek zöme nagyon meg volna elégedve, ha a buza ára 9—11 frt. között ingadoznék. Ezen ár mellett a gazd. közönység is megtalálná szállítását s a buza nem termelő közönység egzisztenciája sem volna veszélyeztetve.

Sokan vannak ugyan — kétséget sem szenved — a kik a magas áraknak már is hasznat látják, amennyiben ideit terméüket legalább részben már eladák; az ország gazd. közönységeinek zöme azonban csak aratás után értékesíti buzáját és így természetesen csak az akkori buzaárak lesznek igazán maradvók. Az a kérdés tehát milynek lesznek az árak akkor.

Alig hiszem, hogy valaki is abban a reményben ringatót magát, hogy aratás után is 14—15 frton fojja buzáját értékesíteni. Mert igaz ugyan, hogy a tozsei fogások ideig-óráig jentékeny befolyást gyakorolhatnak az árakra, de az árakat általában szabályozni mégis csak a kínálat és kereslet fogja. Így volt és így lesz mindig. Hiába spekulálnak a börzianerek buzára mégis emelkedni fog a buza ára, mihelyt kiül, hogy a reméltnél is kevesebb a buza készlet és elkezdőleg. Mar pedig a jelen évben világszerte közepes termés várható; közepes termés esetén pedig a jelen fo-

édes örömök visszazállnak szívére mint a gyümölcsrakott fára az elrebbent madarak.

Érzi homlokán az ifju férj első, gyöngend kézsimítását, melytől elcsillapul szívének félnék vergődése, érzi rajt azt a csókot, melytől csupa edességé válik szívében az is, a mi fájdalom volt.

Soká érezné s talán soha sem is eszmélné a rajzó képek közül a valóra, de a szél végig horzsolja szárnyával az ablakot; röltrezen, följjed, oda az édes kép, előtte áll rettenetes alakban a jelen.

Még az óra se jár, hallgat, nem köszönti barátságos ketyegése, a miut belép a nagy ebédlő ajtaján.

Ott ültek ők édes-ketten a kerekasztal mellett. Ugy szeretne mosolyogni, a mint rá gondol, mily félszeg feszességgel kinalgatták egymást az első együtt elköltött ebéd alkalmával. Ugy mosolyogna! s úgy megsir, hogy hull a könye, mint a sűrű zápor.

Oda lép a nagy üvegü ablakhoz, ráhajtja forró homlokát hűvös lapjára. Amint mereven maga elé bámul, ott látja ágaskodni a sötét zöld, husos kaktuszt az ablak előtt; egyik befelé hajló ágán megakad a szeme, rajta látja kiforrva e három nevet: Ilus, Géza, Sanyi. Ők ketten irták ezt ide egy verőfényes tavaszi délután. A szobában hárman valának, kiinn a fákön az ő boldogságukat dalolták a madarak, a kertben, a réten az ő szereimöket illatozá minden virág,

az égen az ő gondtalan jókedvük volt az a bárány felhő, mely a szellő szárnyán szállt . . . szállt . . . odébb . . . odébb . . . egészen addig a nagy zödféjú hegyig, melynek lábánál tenger virág nyílik a kavargó partján, a pitakén, melynek fódros hullámaina anyai eltépett virág-levéltét szórta ketten s néztek, hogy rohannak azok tova a sebes vízzel . . .

Egy-két rövid éve s mindent elragadott tőle az idő, ez a sebes folyam! Elhervadt a bimbó, elszáradt a törzs, csak ő maradt itt egyedül.

Egyedül . . . egyedül . . . !

Leszáll a nap s mint az őj hollószárnya alá takar mindent, úgy szállja meg szívet a bu jobban, jobban.

Meggyújtja hálósobója fényfógos lámpáját, a rózsaszínű fény bederengi a puha fészket, mint annak előtte, de hol van a fészkek melege? hova lett a fészkek öröme? ágyának duzzadó vánkosa nem iger édes nyugalmat.

Megzörren az ablak fölvilágó szemmel tekint oda . . . oh, csak a szél horzsolja nedves szárnyával s nem az zörgette meg ki őt szokta volt megijeszteni!

Hiába hallgat, hogy nem hallja el lép tei kongását, hiába néz, nem nyíle az ajtó? Nem jön ő, nem jó senki senki, még csak az álom sem.

Leleke elszibbad a fájdalomtól, teste

kifárad a kinszenvedésben; arca merev, mint egy márványszobor; sötét, nagy szemének rayogása, fénye megtörött.

Ott ül tehetetlenül kis asztala mellett jobb karja rajt nyugszik az asztal fényes lapján; tekinté oda tapadt a falra, hol a kampa fénytől, megvilágítva, besugározva egy kép van, az istenanya képe, hétszer átszurt szívvél. Agyán a gondolatok egész vihára zug kereszttül kasul, de csak nagy néha jelzi ajkszegletének egy-egy rándulása, hogy még érez, habar öntudatlanul is.

Féja lassanként lehajlik, lehaulatlik karjára. Ott találja a hajnal, mely pirosra festi halavány arcát; a reggel, mely felköltti meleg sugaraival, hogy annál jobban érezze, mily hűdeg a világ annak, kiknek senkije sincs, mily pusztá kietlen, ki mindent elvesztett, a mivel birt; felkölti, hogy mindennap újra megszemvedjen lelke az elvesztett boldogsáért, hogy szíve mindennap meghaljon a kínok kínjával s mindennap ebredjen azzal a kegyetlen érzélemmel, mely összemarczagolja, ha végig jár emlékei között, amikkel itt maradt egyedül . . . egyedül . . .

HOLLÓSY ISTVÁN.

Budapest.

gyasztási viszonyok mellett alig lehet 10 frtnál drágább a buza. Igaz ugyan, hogy az emberiség évről-évre szaporodik és az igény a jobb táplálkozás iránt fokozódik, mégis jó termés esetén a világ buzafeleslege ma még jelentékeny.

Nem valószínű ugyan, hogy legalább mostanában — oly alacsony gabonárákat érjünk, mint a minőket éveken keresztül értünk, a melyek csaknem a tönk szélére juttatták Magyarországot, de ép oly kevésbé, vagy még kevésbé valószínű, hogy a jelenlegi gabonárák fenttarthassák magukat. Nem lehet tehát egyebet tanácsolni, mint a mit annyszor hangoztatunk hogy a föld nagyobb jövedelmezőségét annak jobb művelésével, intenzívebb trágyázással kell fokozni. A remélhetőleg magasabb gabonárák mellett különösen a foszfortrágyáknak, főleg a szuperfoszfátnak van nagy jövője, mert az országból óriási mennyiségű — foszfor-savban gazdag — buza vétetik ki s az ily módon beálló foszfor-sav-vesztéséget annyival is inkább csupán műtrágyákban lehet a talajnak visszaadni, mert az ország állatállománya jóval kisebb, mint a mekkorának kellene lenni s így az állatállomány egy maga az ország trágyaszükségletét fedezni nem képes.

H i r o k.

— **Esküvő.** Tóth Lajos a nemzeti zenede tanára, városunk művész-szültője, e hó 25-én tartotta esküvőjét. Hampel Ernőkével B. pesten a József-városi plebánia templomában. A művész pár hosszabb idejű tartózkodásra városunkba fog érkezni.

— **Képviselő testületi ülés.** Csurgó város képviselő testülete június 18-án ülést tartott, melynek határozataiból kiemeljük a következőket. 1.) A tanítóképző-intézet kertész lakása 1 1/2 méterrel megnagyobbították az építés azonban csak jövő évben a költségvetés keretén belül eszközölendő. 2.) Csurgó község belterületeinek és utcáinak térképe a pozsonyi térkép igazgatóságától beszerzendő s az utcák és terek építési határ vonalait kiigazítandók, hogy a jövőben az építések határ vonalait szabatosan megalkalmassanak. 3.) A járdák javítására felvett 400 frtból az év folyamán a Kossuth utca egész A-ig újra kövezendő, az ó-városi kövezet kijavítandó s a Szechenyi-téren vezető járda kiszélesítendő. 4.) Az ugynevezett Hettyei-fele köz, mely magánbirtokba került, per útján is vissza szerzendő, és ki nyjtandó. 5.) Vegre a képviselő testület elfogadta a már múlt számunkban ismertetett 1898. évi költség előirányzatot.

— **Meghurozott főispán.** Polgár Béla volt zalamegyei szolgabíró, „Szálló levelek” című alatt egy folyóiratot szerkeszt, melyben a legkíméletlenebbül rántja le Zalamegye főispánját és tisztjait. A meghurozott tisztviselők és főispán mellett a megye közönsége állást foglalt. Június 18-án N.-Kanizsán nagyobb szabású ünnepi gyűlést tartott, melyen a megye közönsége és színe javára részt vett. Az értekezleten Keller Károly elnököl s Barcza László majd Zsigler Kálmán felszólalása után határozati-lag kimondták, hogy Polgár eljárását megvetéssel utasítják vissza s a közszeretben álló főispán és kifogástalan tiszti kar részére egyhangulag bizalmat szavaztak.

— **Egy új templom.** Beleznán Gróf Zichy Ödön nagylelkűségéből ritka szép templom épült s rövid idő alatt teljesen el is készült. A aldozatok négy örök nevet szerzett a remek mű épülettel, melynek párját alig találjuk messze földön. Az építés csaknem kizárólag a gróf ideája és műve, a mennyiben az építési anyagot, összes felszerelést, a telket o adja s a beleznaiak csak bizonyos kezi napszámokat szolgáltatnak. A templomepítés eszméje magában is igen érdekes. Zichy gróf egyik külföldi utazásán egy gyönyörű kivitelű templomot látott, a mely annyira megnyerte tetszését, hogy megrajzoltatta az építményt s ahg hogy haza ért, elhatározta hogy Beleznán teljesen hasonló templomot emel. Az eszme testté lő s a templom már áll. Gyönyörű

goth stílusban épült, a legpazarabb kivitelben. A portálé s a templom belsejének összes díszítőművei a Zsolnay-fele majolica gyárból kerültek ki s rengeteg pénzbe kerültek. Al-talában ez egész épület díszes s gyönyörű constructió, mely vidékünkön látványosság számba megy. Környékén remek szép kis parkot létesítettek. A legnagyobb valószínűség szerint a berendezés Augusztusban kész-szen lesz s vagy Augusztus, vagy Szeptem-ber havában fel is szentelik. Az új templom a zákányi plebániához tartozik s nagy vidé-ken lesz a katolikus hívők gyűléshelye. Zichy nemes cselekedete nem szorul dicséretre.

— **A helybeli tanító képezésében** az összes vizsgálatok beveződtek. Az írásbeli tanképesítők máj. 23. 24 és 25-én voltak melyekben 15 jelelt vett részt. A tételek ezek voltak: Neveléstanból (mely egyúttal a ma-gyar stílus dolgozat is): Mária Terézia tan-ügyi intézkedései. Németből: A szívárvány című olvasmány fordítása magyarból német-re. Természettan és vegytanból (szabad vá-lasztásra): A tüzfecskeudó. A gömbtükrök. A láng kémikai ismertetése. Természettan-ból (ugyan ugy): Az állatok szaporodása. A főbb virágzatok leírása. A gránit és rokonai. Gazdaságtanból (ugyan ugy): A gyümölcsfa nemesítés főbb módjai. A sertéshizálás. Mér-tanból (legalább két tételt hibátlanul meg-oldani): 1. Egy sárgarézből készült három oldalú egyenes hasab sulya 882 kgrm. Alap-kerület 84 csm Alap élek aránya 3:8 3/4:9

14. a fajsúly 84. Mennyi a hasab magassága és felszíne? 2. Husz liter folyadék fer abba az egyenlő oldu henger alakjával bíró fel-ül nyitott edénybe, a melynél a belső felszín 628 dm. b 15le 2 cm. mennyit ér a 0.900 finom-ság aranyból készült csomka gula, a melynek fajsulya 19. ha alaplapja negyzet s a parhuzamos élek 1 dm. ill 8 csmteresek. A csom-ka gula, magassága 12 csm. Egy kg. szin-arany = 3280 k. 4. Valamely golyó átmérő-je 22 csm. átmérővel bíró részt leesztergá-lyoznak, mennyit veszít a golyó sulyából ha a fajsúly 1 1/4? — Az osztályvizsgálatok jun. hó 20. és 21-én voltak (a IV. osztályé az írásbeli képesítők előtt). Általános osztály-zat tekintetében a következő eredmény mu-tatkozik: A IV. osztályban 11 jeles, 2 jó, 1 elégséges. A III. osztályban 9 jeles, 9 jó, 1 elégséges. A II. osztályban 11 jeles, 8 jó, Az I. osztályban 7 jeles, 7 jó, 1 elégséges, 4 elégtelen (ez utóbbiak között egy kapott 7, egy 4, kettő 3 — 3 elégtelent s így négyen összesen 17 elégtelen osztályzatot osztozkod-tak.) Kitűnő általános osztályzatot senki sem kapott. Jutalmat kaptak: Varga István mint jó gyakorlati tanító és Papszt Kálmán mint jó magyar fogalmazó. (Bárany és Mát-rai-alapítványok.) A képesítők vizsgálatok gyakorlati része (tanítás az elemi iskolában) f. hó 21-én délután folyt le. Másnap az igazgató-tanács tartotta gyűlést Salamon József kir. tanácsos, Baranyamegyei tan-felügyelő, miniszteri biztos elnöksége mellet. Jun 23-án reggel rövid előértekezlet után megkezdődtek a szóbeli vizsgálatok. Ezek-nek tárgyai vallás, nevelés és tanítástan, magyar nyelv és irodalom, számtan, föld-rajz, történelem, alkotmánytan, zene és ének, torna. Javító vizsgálatot tesz 1 a történe-lemből, 1 a német nyelvből és 4 a mértan-ból. A jelöltek ötöszével beosztva kerültek a bizottság elé. Az első nap 10-en, a máso-dik nap (jun. 24-én) 5-en tettek szóbeli vizs-gálatot. A zenéből és tornából valamint a vallásból egyszerre történtek a vizsgálatok. Kántorképesítésre jelentkezett 2 már műkö-dő tanító is. A vizsgálat 24-én este felé végződött, az eredményt 25-én d. e. állapi-totta meg a bizottság. Jeles oklevelet nyert-tek 7-én kántori oklevelet 9-én. A jeles ok-levelet nyertek nyertek Ifju Sebestyén. Ko-vács Lajos, Papszt Kálmán, Szigeti István, Varga István, Véték Sándor, Zuka Zoltán.

— **Az érettségi vizsgálat** eredménye, mely nagyv. György Endre kormányképviselő s ut. Verbay István elnök jelenlétében f. hó 23 s 24. napjain ment végre a következő: 1 jelesen érett, 6 jól érett, 8 érett s 4 egy-egy tárgyból és pedig: a német nyelvből, történelemből 2 természettanból, 2 illet. 3 hó-napra visszavetett; miután előzőleg 4 az érettségi vizsgálatra mehetéséről már az

osztályvizsgálaton visszautasított. A jele-sen érett ifju Molnár Aladár.

— **Évzáró ünnepély.** A csurgói fő-gymnasiumban június 19-én délután volt az évzáró ünnepély. A hatalmas torna termet színi megöltötte az érdeklődő közönség, melynek bőven kijutott a sok oldalú élvezet-ből. Volt ének, zene, szavalat. Majd az elis-merés nyilvános kifejezése és az érdem meg-jutalmazás. Ez évben is igen nagy összeg jutott a jó tanulóknak, a kik kisebb nagyobb összegben annyi pénzt kaptak, hogy csak a jutalom kiosztás majd 1 óráig tartott. Dr. Vida Károly igazgató meleg hangú beszéd-ben vett búcsút az intézet növendékeitől, ellát-va azokat a szünidőre szóló jó tanácsokkal. Az ünnepély után a tornavizsga következett volna a szabad torna téren. Ez azonban a közbe jött eső miatt csak részben volt meg-tartható.

— **A tornaverseny a helybeli áll-tanítóképzőben** f. hó 18-án d. u. az inté-zet tornaterén a nagy közönség érdeklődése mellett folyt le. Érdekes volt az ifjuság felvonulása, csoportosulása és bontakozása, valamint a sulyzó és botgyakorlatok is, de legnagyobb érdeklődést keltettek a verse-nyek, melyeknek eredménye a következő: Emsmerő oklevelet nyertek: Varga István IV éves, Szigeti István IV éves, Kovács Dezső III. éves, Tulpán Zsigmond III. éves. Pénzbeli jutalmat: a) 200 méteres futásnál. Tulpán Zsigmond III. éves 3 frt., Hauk Antal III. éves 2 frt., Zaller József III. éves 1 frt. b) 150 méteres futásnál: Kusz Kálmán II. éves 2 frt. Benda László II. éves 1 frt. c) nyújtó-ugrásnál: Varga István IV. éves 2 frt. Kovács Dezső III. éves 1 frt., Paulin Béla II. éves 1 frt. d) Magas ug-rásnál: Heberle János II. éves 2 frt. Kutor Árpád II. éves 1 frt. e) A szorgalmas tor-naszatért: Petáki Gyula II. éves 1 frt. Pe-tendi László III. éves 1 frt. Márkus Gyula I. éves 1 frt.

— **Egyházmegyei gyűlés.** A belső so-mogyi ref. egyházmegye június hó 11-én és következő napján Csurgó a ref. templomban közgyűlést tart, melynek tárgysorozatába több egyházmegyei ügy vététt fel. Így az egyházmegye tisztviselői tiszteletdíjainak rendezése, az egyházi pénztár vegleges rendezése esperesi jelentés a püspök lato-gatásról s az egyházi életéről, a csurgói fő-gymnasiumot érdeklő ügyek, az inkei lelkes-ülés elleni felebbezés e-bíralása. Vegre mint legfontosabb ügy a szeptemberbe Csurgó tartandó egyházkerületi gyűlés s a fő-gymnasium 100 éves ünnepélyének mikénti megülése s az előleges teendők megalapítása. A gyűlésre nagy érdeklődés mellett készül az egyházmegye.

— **Wlassics Gyula.** A n.-kanizsai Irod. és Művészek köre disztagja. Mint értesülünk az Irod. és Műv. kör köz-gyűlésen indítvány tétetett hogy a kör a nemzeti művelődés terén szerzett ér-demeiért Wlassics Gyula vallás és közoktatásügyi minisztert válassza meg disztagjává. Wlassics, kit a gyermekkor boldog emlékein kívül is sok szép emlék fűz N.-Kanizsához, magas állás-ban is bizonyára szívesen fogadja a határozatot.

— **A m. kir. pénzügyminiszterium-nak** f. évi május hó 30-án 22744 sz. a kelt körrendelete értelmében, a be és kifizetések teljesítésének ideje az összes kir. adóhi-vataloknál délelőtt 9 óratól 12 óráig; délu-tán 2 óratól — 5 óráig korlátoztatott és hogy ezen órákon kívül a kir. adóhivatalok fi-zetést sem elfogadni sem teljesíteni nem kötelesek.

— **A gyékényesi pályaház nagyob-bitása.** Bizonyára mindenki örömmel fogadja azt a hírt, hogy a gyékényesi pályaház na-gyobbitását vegre valahára megkezdtek. Alig lesz olvasóink közt valaki aki ne szoron-gott volna már többször a gyékényesi pá-lyaház szűk várótermében s aki nem óhaj-totta volna, hogy ezen vizás állapotnak vége legyen. Ugy látszik a vasuti igazgató-ság ez uttal komolyan óhajt javítani mert

a pályához mindkét oldalának bővítéséhez. az alapfalazatot már lerakták s ha talán a várótermek még a bővítés után sem lennének elég tágasak; ott lesz az erteszletünk szerint szintén épülő fedett verendék az utazó közönség sétálva és nem szorongva fojja ez uttal a vonatot várni. Ugy haljuk vendéglő is letelező rövidesen a pályához mellett, fedett verandával a pályaudvar felé s ezzel az utazó közönség egy további óhaj-tása meg teljesedésbe, úgy hogy nem sokára Gyékényesen ugyanazon kényelemmel berendezéseket élvezheti mint Zákányban a mit közönségünk eddig oly nehezen felejtett. Most azt kívánja mindenki vagyha a Drávát lehetne valamivel közelebb hozni Gyékényes állomáshoz és az éjjel 11-12-kor érkező személyvonat érkezési idejét Csurgóra úgy 10 órára át helyezni akkor a fürdőt annyira nélkülöző közönségünk minden óhajának elég volna tőve. Így azonban kénytelen kellett csak Zákányban gyalogolni át, ott meg-fürdik a Dráva údító, hullámos vízbe és a kilométeres uton melyet Gyékényes állomás-éleléséig megtenni kénytelen bizony újra át-izzad és újra kivonja a hűsítő fürdőt. No de hát mindent egyszerre kívánni nem lehet s örüljünk a gyékényesi javult helyzetnek legalább akkor, ha nem fürdőzés céljából fordulunk meg a nagy forgalmi csomópont állomásán.

— **Tűz június 19-én** ismét tűz volt, ezuttal azonban nem Sarkadon, hanem a csurgói szőlőhegyen, a hol Cserti József Sarkad község bírója présházát gyújtotta fel egy ismeretlen tettes. A tűz elhamvasztotta a szalma fedelű tetőt, aztán magától elaludt tüzoltó sem kellett hozzá.

— **Képes levelező lapok, városunk főbb épületeinek fenykép-masola-taival kiadóhivatalunkban kaphatók.**

— **A tüdővésztl való óvakodásról.** A belügyminister kiadásában megjelent a fenti című mű, melyet az összes törvényhatóságok megkaptak a célból, hogy azokat lehetőleg ismeretessék. A kis füzet igen sok hasznos és szükséges tudnivalókat közöl a védekes és gyógyításiról. Főleg a tisztaságot és jó táplálékot ajánlja a fő orvostól.

— **„Magyarország“ teljesen független politikai naplap.** Nincs lekötve senkivel szemben, nem áll sem egyeseknek, sem osztályoknak sem érdekköröknek szolgálatában. A „Magyarország“ önzetlenül csupán egy czelt szolgál: az ország függetlenségének és önállóságának ügyét. Ez lebeg folyton szeme előtt és ennek elérésére törekszik. A „Magyarország“ mindig és mindenkiel szemben tárgyilagos és elfogulatlan. Egy mérték ismer: az igazság mértékét, a melytől soha, semmi körülmények közt el nem tér. A „Magyarország“ szerkesztőségének és kiadóhivatalának megfizetett munkája folytan az összes országos és külföldi eseményeket legelőször hozza az olvasóközönség tudomására. A „Magyarország“-ot reggel már az ország távolos részeiben is olvasni lehet. Hozza az aznapi országgyűlést teljesen kimérítő szövegben, az aznapi összes eseményeket úgy fővárosból mint a vidékről és a külföldről. Hozza a bel- és külföldi teljes tőzseidei jegyzéket és árfolyamokat. Naponként közöl tárczát, regényt és más érdekes közleményeket. A ki a „Magyarország“-ot olvassa, az az üzleti, társadalmi és politikai eseményekről sok helyen az egész nappal előbb értesül, mint más lapokból. A „Magyarország“ már is 30.000 példányban forog az olvasóközönség kezében s így rövid idő alatt elérte a támogatásnak azt a mértékét, a melylyel magyar lap eddig még nem dicsekedhetett. A közönség ezen támogatását a szerkesztőség a lapnak folytonos fejlesztésére és tökéletesítésére fordítja. A „Magyarország“ előfizetési ára: április hóra 1 frt 20 kr., (szeptember június) negyed évre 3 frt 50 kr., arprilis december — hónapokra 10 frt 50 kr. Az előfizetési pénzek postautalványon a kiadóhivatalba Budapest, Rostély-utca 2. küldendők. „Magyarország“ kiadóhivatala. — Ajánljuk olvasó közönségünk figyelmébe a páratlan politikai lapot, melynek a többi

lapok feletti előnye abban is nyilvánul, hogy már reggel jelenik meg és így a napi lapok esti kiadását is pótolja.

— **Budapesti Hírlap 1898-ik (XVIII.) évfolyam.** Az újságcsinálás egyik főfeladata a közönség helyes, gyors s pontos értesítése. Még száz éve sincs annak, hogy a magyar sajtó csak a Belsőből kapott legmagasabb engedéllyel vehetett tudomást a külföld eseményeiről, így is csak hetek múlva. Ma huszon-négy óra sem mulhat el, hogy a közönséget ne értesítsük, nemcsak hazánk, hanem az egész világ ne-esebb eseményeiről. Távirat, telefon, éber levelező, a világ mind a négy tájkáról és az ország minden népesebb pontjáról hírt adnak mindarról, mi igényt tarthat a művelt ember érdeklődésére. Tudósításuk e rengetegből kiválogatni és megrostálni, ugyesen és tetszetősen feldolgozni azt, a mi a közönségre nézve szükséges: ebben a Budapesti Hírlap fennállása óta eddig utol nem ért példaadással járt elől, mert szerkesztőségünk az a meggyőződés vezeti munkájában, hogy közönség semmit sem várhat el annyira újsgától, mint azt, hogy pontosan, megbízhatóan és lelkiismeretesen legyen tájékoztatva. Ez a közönség, igaz anyagi és közmívelődési érdeke ez a mi szurnalisztika fejlődési iránya. Ott pedig, nevezetesen azokban a rovatban, a h. l. magának a Budapesti Hírlapnak a véleménye, ítélete, iránya, karaktere, egyszerűen egyenlősége nyilatkozik meg, tízenegyzévi tájpra utalva már mindenki tudja, hogy mit várhat a Budapesti Hírlaptól. Az előfizetési feltételek a következők: egy hónapra 1.20, negyedévre 3.50, fél évre 7.—, egész évre 14.—. Vidékről legelőször a postautalványon való előfizetés. Cím: Budapesti Hírlap kiadóhivatal Budapest, VIII. kerület Rökk-Szilárd-utca 4. sz. József körút 5. sz.

Közgazdaság.

A vetésforgó - a legelő és ugar jelen ösége.

A század első felében az összes művelt gazdák abban a nézetben voltak, hogy czelszerű vetésforgókkal a termés mennyiségét jelentősen fokozhatják; most azonban a műtrágyák általános használata mellett mindenképp telt h. d. it azon nézet, hogy a vetésforgóktól el lehet tekinteni, csak megfelelő műtrágyák használatával nem szabad felkardolni.

Szerfelett érdekesek azon 47 évig tartó kísérlet-nyu kísérletek, melyek Rothamstedben végeztek s melyeket az angol kormány nem régiben tett közzé. Ezen most említett kísérletek megdöntöttek azon régi- gíbb nézetet, hogy a növények forgóba vetve azért díszlenek jobban, mert ha egymásután többször len- nének vetve ugyanazon növénynek ürtelke káros hatása volna az utána következő növényre. Minden kétséget kizárólag tisztába hozták e kísérletek, hogy a vetésforgás előnye abban keresendő, hogy a kü- lömböző növények a talajból különböző anyagokat vonnak el s áll ez különösen a talajból elvont nitro- gén mennyiségére. Angolországban általában véve négyes vetésforgó van és pedig: 1. répa, 2. árpa, 3. lohere, 4. buza.

E vetésforgó első éve — a répa — igen kizsárolja a földet, ha az nem részesei elegendő műtrágyában. Az említett kísérletezők alkalmával az első évben egyenlőre a területen termelt 175 m. m. répa, m. r. a következő répatermés évében — ha a talaj nem trágyázott — a termésért mindig csökkentett, hogy a 12-ik trágyázatlan vetésből (48 év) már csak 7. 5 mázsa répa nyeretett s a három utolsó év természeténél kevesebb, csak 165 mázsa rágott. Csak szuperfoszfáttal trágyázva az átlagos termés 134 mázsa- kevert ásványi trágyával trágyázva 151 mázsa rágott, sőt megfelelő nitrogénnal trágyázva a termés kétszeresnél is nagyobb volt.

A répa után árpa következett. Az árpatermés is forgóról forgóra apadt, bár nem oly mértékben mint várni lehetett volna, minek az volna az oka, hogy a silány répatermés után az árpa pihent és jól művelt földbe került.

A harmadik növény a lohere; a trágyázás ha- tása itt is szembeszökő volt, különösen ott, hol szuper- foszfátot és kálit alkalmaztak, mert míg a trágyá- zatlanon egyenlőre a területen csak 3000 font lohere termelt, a szuperfoszfáttal és kállal trágyázottakon 6000 font, ott pedig, hol nitrogén trágyát is alkalmaztak 6800 font.

Legfeltűnőbbben mutatja azonban a vetésforgó kedvező hatását a buza. A buza tiszta ugar után 33 3/8 buchelt, a lohere után azonban 27 1/2 buchelt termelt; ezen előbbi termés oly területen nyeretett lohere után, mely 39 éve nem kapott trágyát s ez az ugarnak újabbán tagadásba vett kedvező ha- tását feltűnően bizonyítja.

A szuperfoszfáttal trágyázott forgóban a buza termés 42 1/2 buchelt, ott hol szuperfoszfáttal kívül nitrogén trágya is használtott, 47 1/2-ot tett ki.

Figyelembe véve tehát az elmondottakat, azon határozott következtetés vonható le, hogy a czelszerű vetésforgónak, az ugarinak és legelőnek igen nagy és kedvező befolyása van a talaj gazdagítására és így a termések fokozására is, továbbá mindenütt ott, hol a termés mennyiségét fokozni akarjuk, vagy egy és ugyan- azon növényt gyakrabban akarunk vetni, nemcsak igen dusan kell az illető talaj trágyáznunk, de műtrá- gyák segítségével azon tápláló anyagot kell nagyobb mennyiségben a talajba juttatunk, mely tápláló anyagra az illető gyakrabban természetett növénynek legnagyobb szüksége van.

Csarnok.

A „Bugaczi Híradó“ keletkezése, virág- zása és halála.

19. Matter János.

A választással tehát megvolnánk, de hol legyen a népkönyha helyisége és mik legyenek az etetek? A majorban lenne helyiség és lát is kaphatnának ingyen, de hőtől és gyalog menni a falu vegeig és hozzá még fizni is megvárja minden em- berszeretet határát. Az ormagy úr, kert végében is van egy üresen álló kertészlakás, de ki fogja elhanyolni a majdnem két kilométer hosszú kert útjáról a hóhegyeket?

Záros uramnak van szinten a tél be- köszönté óta egy üresen álló cseled helyisége, meglehetően tagos. Am a szoba padlózatlan; ab- lakai tejea beszegelek, hogy trissitó levegő az ablakon be ne fúrhessen... , ellehet tehát képen a bent rekedt levegőt; a könyhája pedig egy nyílt tűzhely, hol nedvesebb szék idején úgy lecsapódik a füst, hogy inkább az ajtó mön ki, mint sem a keményen: ide csak, ny primitív és paraszt helyre uri hölgyek nem loznak faradni?!

Öv. tiszteletesünk legjobban tudna szolgálni helyiely; de — saját kijelentése szerint — fel, hogy a népkönyha számára adományozott halmkat ő tele könnyen el- lophatnák; tehát Hegyessy urnak, mint bator férfiak — ha mindjárt ingyen is, ezt is megtenné a jötekonny ezet érde- kében, — hozzá kellene jönnie állandó téli lakásra.

Özvegyünk ajánlatát a szemérmesebb hölgyek köbcsobással igyekeztek meg nem szállni, a Hegyessy kezeért pályázók pe- dig „elöl“ „pöj“ kiáltásokkal elnémítani a szónokot; míg a férfiak „bravo“, „éjen“ hangoztatása mellett további szóásra es ajánlata is kesztettek a nemes hevílőt.

A körösmi helyiséget is felhozzak egyesek; de a nos férfiak akarátán ez az jár- lat is — meghusult, azon egyszerű okból, hogy meg utának felelősek, hogy a 11 és 1 óra közti hivatalos munkák egy részét itt vegzik ferjemuraimék.

Már-már bomladozóban van az egész népkönyha-ügy, mid a egy egészséges eszme világn meg a nagyságos órnagyne találekony fejeben: hogy a város-haza, illetőleg a nőtlen jegyző, az egykori Hunor ur, lakasa legal- kalmisabb a népkönyha czéjaira: egyrészt, mert a jegyző ur konyháján senki sem foz, a főzést konyháján megengedheti; másrészt a jegyző ur és a község derek birájanak engedelméből a rendőrök kiszolgálók gya- nánt szerepelhetnének, mikor a tanácskozó terem hoszu asztala mellett ott üne a sze- gény nép és mert a jegyző ur sánta öreg inasa valamikor a katonáknál főzni moso- gatói tanult, ez igen alkalmas kíségitől ott forgolódhatnak a konyhában, hogy jobb keze legyen a főző hölgyeknek.

Viharos tetszés minden oldalról. Kiki tudta, miért és mit helyeselt. A férfiak derek embernek ismerték a jegyzőt, ki a napnak bármely órájában — kivéve a marha- pasus-írás idejét — szívesen fogadja a vendéget s míg délelőtt bundás pálnkával kínálgatja, délután savanyu karczosával fogadja, sőt olykor jobb italt is ad, ha egy valamire való tarokk-partie is összeverődik. A Hegyessyre aspiráló hölgyek szívesen mennek inspicálni a nőtlen jegyző ur konyhájá; mert, ha Hegyessyt fogni nem sikerül, a jegyző urból is nagyon jó ferj válhatnék; de legjobban örül ötletének nagyságos Elviránk, mert így könnyebben magához véi lánczolni a már szinte csapo- dtó-kodó lovagját: a mennyiben hölgyeink fejében egyszerre két lovag is motoszkálván, csak félnyi figyelem jut Hegyessynek az eddigi osztatlan figyelem helyett.

(Folyt. köv.)